

METEOROLOGIJA

1. S čim opišemo vreme ?

Vreme opišemo z vremenskimi pojavi, oblaki, vetrom, temperaturo, vlago, zračnim pritiskom.

2. Kako delimo oblake?

Oblake delimo po višini, kjer se nahajajo, na visoke, srednje in nizke in po obliki na ciruse, kumuluse in stratuse, ter različne kombinacije le teh.

3. Kaj predstavlja kumulonimbus ?

To je ogromen nevihtni oblak vertikalnega razvoja, ki ima na vrhu kapo v obliki nakovala. Takšen oblak spremljajo močne padavine vseh oblik, bliskanje in grmenje ter močan nevihtni veter.

4. Kako nastane veter ?

Veter nastane, ko se začnejo zračne mase premikati iz področja visokega zračnega pritiska proti področju nizkega zračnega pritiska.

5. Kako določimo smer vetra ?

Smer vetra določimo po smeri, iz katere veter piha.

6. Kaj je hitrost vetra ?

Hitrost vetra je pot, ki jo opravi zračna masa v določeni časovni enoti. Izrazimo jo lahko v m/s, km/h ali v vozlih (Nm/h).

7. Kako določimo moč vetra in stanje morja brez uporabe instrumentov?

Moč vetra in stanje morja brez uporabe instrumentov določimo s pomočjo Beaufortove (Bofor) lestvice (0-12 Bf) za veter in Douglasove lestvice za stanje morja (0-9, višina, oblika, lomljenje, penjenje, kotalenje, itd), ki nam pomaga določiti moč vetra). Stopnje moči vetra in morja so določene na podlagi opisa stanja morja npr. morje gladko kot olje: stanje morja je 0, veter 0, itn.

8. Naštej imena vetrov, ki pihajo na Jadranskem morju ?

- severnik (N) - **tramontana**
- sever-severovzhodnik (NNE) - **burin**
- severovzhodnik (NE) - **burja**
- vzhodnik (E) - **levante**
- jugovzhodnik (SE) - **jugo, široko**
- južnik (S) - **oštro**
- jugozahodnik (SW) - **lebič, garbin**
- zahodnik (W) - **ponente**
- severozahodnik (NW) - **maestral**

9. Kaj je tramontana ?

Tramontana je veter, ki piha iz **severa** (N), je veter prehodnega značaja. Je kratkotrajen in piha v vseh letnih obdobjih, je lahko močan in nevaren veter. Običajno preide v burjo.

10. Kaj je burin ?

Je priobalni nočni veter, ki nastane, ker se kopno po zahodu sonca hitreje ohlaja kot morje. Piha od sončnega zahoda do sončnega vzhoda iz smeri NNE do ENE.

11. Kaj je burja ?

Burja je suh, mrzel in sunkovit veter. Predvsem je to severovzhodnik, čeprav lahko piha vse od severa do vzhoda. Burja nastane, ko se razvijeta dve področji zračnega pritiska nad srednjo Evropo in Jadranom ali Sredozemljem. Pogosto se pojavi tudi lokalna burja, ki nastane zaradi ohlajevanja zraka nad kraškimi dolinami, ki se potem vali čez obronke hribov ali čez sedla. Taka burja zapiha iznenada, je kratkotrajna, pogosto pa tudi zelo močna. Burja piha čez vse leto, vendar je predvsem zimski veter. Lahko traja nekaj ur (poleti), nekaj dni, pa vse do teden ali dva (pozimi). Včasih doseže orkansko moč, tako močna burja ponavadi traja do dva dni. Burja piha od primorskih hribov navzdol proti morju in ustvari ostre valove, ki se lomijo in penijo. Anticiklonalna burja je, ko prevladuje visok zračni pritisk, vreme je lepo in vedro. Ciklonalno ali mračno burjo ustvarijo cikloni, ki se približujejo vzhodni Jadranski obali, spremlja jo oblačno in deževno vreme.

11. Kaj je levante ?

Je prehoden, vlažen veter, ki nastane v zimskem času. Nastane v brezveterju in preide v burjo ali jugo. Ta veter je značilen za severni Jadran.

12. Kaj je jugo ?

Je topel in vlažen veter, piha iz smeri ESE do SSE. Največkrat je to ciklonalni veter, ki nastane, ko se nahaja področje visokega zračnega pritiska nad vzhodnim Sredozemljem in nizkega nad Evropo. Piha vzdolž Jadranske obale in povzroča razburkano morje, spremljajo ga oblačno vreme in dolgotrajno deževje. Jugo je močan veter in razvije velike valove, vendar ga smatramo za manj nevarnega kot burjo, ker se počasi razvija. Valovi so bolj pravilne oblike in so pri isti višini daljši, kot valovi, ki jih povzroči burja.

13. Kaj je oštro ?

Je prehoden in kratkotrajen veter, piha iz južne (S) smeri.

14. Kaj je lebič (garbin) ?

Je nevihtni jugozahodni (SW) veter z velikimi valovi in spremljajo ga močne padavine. Na Jadranski obali ogroža tista pristanišča, ki niso zaščiteni pred SW. Poleti nastopi kot veter lokalne toplotne nevihte. V drugih letnih časih ima lebič izrazite ciklonalne (frontalne) karakteristike. Pihati začne, ko se pojavi južno ali jugozahodno od Jadrana anticiklon, obenem se s severa približuje močan ciklon. Takrat na Jadranu začne pihati južni

ali jugozahodni veter. Zaradi gibanja ciklona vzdolž Jadrana, veter čez nekaj časa naglo obrne na SW in doseže

nevihtno moč, to je lebič. Največjo moč vetra spremlja najnižji zračni pritisk. Takoj po prehodu ciklona se začne moč vetra zmanjševati.

15. Kaj je ponente ?

Piha iz zahodne (W) smeri in je nevihtni veter.

16. Kaj je maestral ?

Maestral je prijeten, priobalni, termični veter, ki nastane zaradi tega, ker se kopno podnevi hitreje segreva kot morje. Pri nas piha iz smeri WNW, po večjem delu Jadrana iz smeri NW, na skrajno južnem Jadranu pa celo iz smeri W. Pihati začne ob 10 uri, okrog 14 ure doseže največjo moč (okrog 4 BF) in preneha pihati pred sončnim zahodom.

17. Kaj so poletne vročinske nevihte ?

Poletne nevihte so lokalne in bolj pogoste v severnem Jadranu. Največkrat pridejo iznenada iz severnega dela Italije, iz smeri NW do SW potujejo s hitrostjo 15-20 vozlov. Ponavadi se pojavijo pri vedrem, tihem in soparnem vremenu in so lokalnega značaja. Ko opazimo prve znake približevanja nevihte, je nevihta že zelo blizu. Najprej opazimo temen kopast oblak ponavadi nekje na zahodu, ta hitro preide v vertikalno izražen kumulonimbus, ki se nahaja v centru nevihte. Zračni pritisk pada, horizont v zahodni smeri se pomrači, pojavi se grmenje in bliskanje, deževni nalive in sunkoviti, močni udarci vetra. Take nevihte so kratkotrajne in ko minejo, se spet povrne lepo vreme z brezveterjem.

18. Kaj storimo, ko opazimo prve znake približevanja nevihte ?

Čim prej poiščemo varno zavetje.

19. Kje dobimo vremensko napoved ?

Dokler smo še na kopnem vremensko napoved dobimo iz različnih medijev in na oglasnih deskah pristaniških kapitanij ali v marinah. Med plovbo pa lahko poslušamo radijska poročila, ki so namenjena pomorščakom na frekvencah, ki jih imamo na razpolago.

20. Na kaj moramo biti pozorni pri vremenski napovedi ?

Predvsem moramo biti pozorni na opozorila, ki napovedujejo nevihte in poslabšanje vremena.